

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای برنامه ریزی آموزشی و درسی علمی - کاربردی

**دوره های آموزش عالی تکمیلی بین سطوح تحصیلی
مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس تک درس**

سلامت، ایمنی و محیط زیست (HSE) در واحدهای صنفی (مقدماتی)

گروه مدیریت و خدمات اجتماعی

این برنامه در جلسه ۱۸۹ مورخ ۱۳۹۶/۳/۲۱ گروه مدیریت و خدمات اجتماعی به تصویب رسید و بر اساس مصوبه جلسه ۲۵۳ مورخ ۱۳۹۴/۹/۱۵ شورای برنامه ریزی آموزشی و درسی علمی-کاربردی از تاریخ ابلاغ، برای موسسات و مراکز آموزش علمی-کاربردی که مجوز اجرای آن را دارند قابل اجرا است.

بسمه تعالی

نظام آموزش عالی تکمیلی بین سطوح تحصیلی
برنامه درسی تک درس

سلامت، ایمنی و محیط زیست (HSE) در واحدهای صنفی (مقدماتی)

بر اساس مصوبه جلسه ۲۵۳ مورخ ۱۳۹۴/۹/۱۵ شورای برنامه ریزی آموزشی و درسی علمی-کاربردی،
گروه مدیریت و خدمات اجتماعی در جلسه ۱۸۹ مورخ ۱۳۹۶/۳/۲۱ تک درس سلامت، ایمنی و محیط
زیست (HSE) در واحدهای صنفی (مقدماتی) را تصویب نمود. این برنامه از تاریخ ابلاغ در موسسات و
مراکز آموزشی علمی-کاربردی که مجوز اجرای آن را از دانشگاه جامع علمی-کاربردی اخذ نموده‌اند، قابل
اجراست.

رای صادره جلسه ۱۸۹ مورخ ۱۳۹۶/۳/۲۱ گروه مدیریت و خدمات اجتماعی در خصوص برنامه آموزشی و درسی علمی-کاربردی دوره تک‌درس

سلامت، ایمنی و محیط زیست (HSE) در واحدهای صنفی (مقدماتی)

صحیح است. به واحدهای مجری ابلاغ شود.

محمد حسین امید

رئیس دانشگاه و

رئیس شورای برنامه ریزی آموزشی و درسی علمی-کاربردی

رونوشت:

معاون محترم آموزشی دانشگاه جامع علمی-کاربردی جهت ابلاغ به واحدهای مجری

مورد تأیید است:

علیرضا جمالزاده

سرپرست دفتر برنامه ریزی درسی و دبیر شورای
برنامه ریزی آموزشی و درسی علمی-کاربردی

محمد علی اخوان بهابادی

معاون آموزشی و نائب رئیس

شورای برنامه ریزی آموزشی و درسی علمی-کاربردی

مقدمه:

اصولا نیاز به امنیت (امنیت مالی، جانی و شغلی) از نیازهای اولیه انسان به شمار می رود. با این نگاه، می توان چنین نتیجه گیری کرد که رعایت اصول و ضوابط ایمنی در مراکز کار و فعالیت، یعنی کارخانه های تولیدی و سایت های اجرای پروژه ها، مبنای تامین امنیت موردنظر را تشکیل می دهند چرا که تخطی از ضوابط و مقررات ایمنی جان کارکنان شاغل در این محیط را به خطر می اندازد. منابع مالی جوامع را بر باد داده و خسارات سنگینی بر جای می گذارد و افزون بر همه آنها با تهدید رشد و توسعه اقتصادی، امنیت شغلی را نیز در پرده ای از ابهام قرار می دهد.

در کنار این امر، موضوعهایی مانند توسعه پایدار، حفظ و صیانت از محیط زیست و مشکلات و معضلاتی که بشر به دست خود برای محیط زیست خود به وجود آورده و هر روزه نمونه بارز آن در گزارشهای خبری دیده یا شنیده می شود اهمیت استفاده از نیروهای کارآمدی را که بتوانند بر فعالیتهای روزانه در محیط های کار نظارت مستمر داشته باشند بیش از پیش نشان می دهد.

از سوی دیگر، استفاده از تکنولوژی های جدید و هزاران هزار ماده شیمیایی که هر یک از آنها می تواند دارای خطرات بالقوه برای انسانها باشد ایجاب میکند که اصول و ضوابط ایمنی مورد قبول جهانی و نظری که پس از تجربه حوادث مختلف جمع آوری و تدوین شده است نظارت نمایند.

تعریف و هدف دوره:

تک درس "سلامت، ایمنی و محیط زیست (HSE) در واحدهای صنفی (مقدماتی)" شامل مجموعه ای از قابلیت ها است که دست یافتن به آنها نیاز به گذراندن دروس نظری و عملی است که فرد را برای امداد رسانی اولیه به مصدومان در محیط های کار آماده می کند.

هدف از اجرای این دوره تربیت نیروی انسانی متمهد، کارآمد و ماهر آشنا با اصول و مبنای HSE در واحدهای صنفی برای امداد رسانی اولیه به مصدومان در محیط های کار است.

ضرورت اجرای دوره:

بررسی آمار و اطلاعات مربوط به حوادث ناشی از شرایط نایمن یا اقدامات نایمن نشان می دهد که جامعه بشری، هر ساله نیروهای ارزشمندی را از دست می دهد. مرگ، ناتوانی، از کار افتادگی خود قربانیان در درجه اول و محرومیت خانواده های آنها از پشتیبانی های سرپرست خانوار در مرحله بعدی از آسیب های مهم اجتماعی است. عدم رعایت سلامت، ایمنی و محیط زیست، فقط به موارد منفرد و آسیب دیدگی ها یا جراحت تعداد معدودی از کارکنان یک سازمان محدود نمی شود و این موضوع گاه به فجایع بزرگتری می انجامد که با مراجعه به سایت های مختلف، می توان نمونه های بارز متعددی مشاهده نمود.

بدیهی است هر آنچه نگاه جامعه صنعتی به مقوله ایمنی و بهداشت عمیق تر باشد احتمال وقوع چنین حوادثی کاهش می یابد. کمک کارشناس سلامت ایمنی و محیط زیست، این رسالت را بر عهده دارد که با دانش و بینشی بالاتر و بهتر

تک درس سلامت، ایمنی و محیط زیست (HSE) در واحدهای صنفی (مقدماتی)

نسبت به کارکنان یک مجموعه، علایم شرایط نایمن در محیط کار را به سرعت تشخیص داده و به صورتی مداوم برای افزایش ضریب ایمنی محیط کار فعالیت نماید.

شایستگی ها و مهارت های قابل انتظار :

- آشنایی با اصول و مبانی HSE در واحدهای صنفی
- انجام مأموریت های امداد و نجات
- امداد رسانی اولیه به مصدومان در محیط های کار
- آشنایی با مقررات و آیین نامه های حفاظت و بهداشت کار و قوانین کار و تامین اجتماعی در رابطه با سلامت، ایمنی و محیط زیست (HSE)

سطح آموزشی:

- تکمیلی بین سطوح تحصیلی دیپلم و کاردانی (دیپلم - کاردانی)
- تکمیلی بین سطوح تحصیلی کاردانی و کارشناسی (کاردانی - کارشناسی)
- تکمیلی بین سطوح تحصیلی کارشناسی و کارشناسی ارشد (کارشناسی - کارشناسی ارشد)
- تکمیلی بین سطوح تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری (کارشناسی ارشد - دکتری)

ضوابط و شرایط پذیرش ورودی:

الف - (حداقل مدرک تحصیلی رشته تحصیلی / گواهینامه آموزشی خاص / گواهی سلامت، تجربه کاری / پیش نیاز و ...)

۱- حداقل مدرک تحصیلی دیپلم

۲- سه سال سابقه کار

ب- نحوه پذیرش:

آزمون تعیین سطح □، مصاحبه حضوری □، عدم نیاز به آزمون و یا مصاحبه ■ سایر روش ها با ذکر

مورد: .....

جدول ساعت نظری و عملی تک درس:

درصد استاندارد ساعت	درصد	ساعت	
حد اکثر ۳۰ درصد	۲۴/۴	۲۱	نظری
حد اقل ۷۰ درصد	۷۵/۶	۶۵	عملی
۱۰۰	۱۰۰ درصد	۸۶	جمع

● مجموع ساعت تک درس حد اقل ۳۰ حد اکثر ۱۰۰ ساعت است.

تک درس سلامت، ایمنی و محیط زیست (HSE) در واحدهای صنفی (مقدماتی)

نام تک درس: سلامت، ایمنی و محیط زیست (HSE) در واحدهای صنفی (مقدماتی)									
پیش نیاز/اهم نیاز: ندارد									
ساعت	۲۱	۶۵							
نظری									
عملی									

الف: هدف درس: آشنایی فرد با اصول و قوانین ایمنی و بهداشت در محیط کار، آشنایی با قوانین کار و تامین اجتماعی و امداد و کمک های اولیه مقدماتی.

ب: سر فصل آموزشی:

ردیف	رئوس مطالب و ریز محتوا		زمان آموزش (ساعت)	
	رئوس مطالب	ریز محتوا	نظری	عملی
۱	اصول خدمات ایمنی و بهداشت در واحدهای صنفی	اصول خدمات ایمنی	۱	-
		اصول خدمات بهداشتی	۱	-
		جایگاه ایمنی و بهداشت در واحدهای صنفی	۱	۳
		کمک های اولیه به مجروحان	۳	۱۵
		روشهای حمل ایمن مجروح	۱	۶
		کمکهای اولیه در خفگی ها	۱	۷
		کمک های اولیه در سوختگی ها	۱	۷
		کمک های اولیه احیای قلبی و ریوی	۱	۷
		تعریف مدیریت بحران	۱/۵	-
۲	مفاهیم و اصول مدیریت بحران در واحدهای صنفی	شناسایی انواع بحران در واحدهای صنفی مربوطه	۲	-
		ساختار مدیریت بحران در شهرها، استان ها و کشور	۱/۵	-
		سازمان های کمک کننده به ستاد مدیریت بحران و وظایف سازمانها	۱/۵	-
		آیین نامه های حفاظت و بهداشت کار مصوب شورای عالی حفاظت فنی	۱/۵	-
۴	قوانین و مقررات ایمنی، بهداشت و محیط زیست در واحدهای صنفی	کلیات قانون کار	۳	-
		مقررات مربوط به کار حفاظت فنی و بهداشت کار حوادث و بیماریها		
۵	مانور	مانورهای مرتبط با امداد و کمک های اولیه، آزادسازی و حمل مصدوم در واحدهای صنفی.	-	۲۰

منابع درسی:

۱. بازرسی و نگهداری جرثقیل متحرک، ترجمه کورش بهلولی، انتشارات جهاد دانشگاهی واحد امیر کبیر ۱۳۸۸

۲. ایمنی و حفاظت فنی نادر نیهانی موسسه چاپ و انتشارات یادواره اسدی ۱۳۸۴

آیین نامه های حفاظت و بهداشت کار موسسه کار و تامین اجتماعی ۱۳۸۴

اصول ایمنی در صنعت کمال الدین رفوف استاد ۱۳۷۲

ایرج محمد فام دانشگاه علوم پزشکی همدان ۱۳۸۲، تجهیزات حفاظت فردی

تک درس سلامت، ایمنی و محیط زیست (HSE) در واحدهای صنفی (مقدماتی)

د) استانداردهای آموزشی (شرایط آموزشی و یادگیری مطلوب) تک درس: سلامت، ایمنی و محیط زیست (HSE) در واحدهای صنفی (مقدماتی)

- ۱- ویژگی های مدرس: (درجه علمی - سوابق تخصصی و تجربی):
  - حداقل مدرک تحصیلی دانشگاهی، نام رشته/رشته های تحصیلی متجانس: کارشناسی ارشد دریکی از رشته های مهندسی صنایع، بهداشت حرفه ای، بهداشت محیط
  - گواهی نامه ها و یا دوره های آموزشی مورد نیاز: سرممیزی یکی از نظام های مدیریتی زیست محیطی یا ایمنی و بهداشت حرفه ای
  - حداقل سابقه تدریس مرتبط (به سال): ۱۰ سال
  - حداقل سابقه تخصصی در حوزه شغلی مورد نظر (با ذکر حوزه شغلی به سال): ۱۰ سال در سمت هایی مانند مدیر زیست کارخانجات صنعتی، ارایه مشاوره های HSE یا دارندگان مدرک کارشناسی ارشد و دکترای با سابقه تدریس دروس مشابه در دانشگاه ها.
  - میزان تسلط به زبان انگلیسی: عالی خوب
  - میزان تسلط به رایانه: عالی خوب
  - سایر ویژگی ها با ذکر موارد:
- ۲- مساحت، تجهیزات و وسایل مورد نیاز (براساس کلاس ۲۵ نفره و گروه های آزمایشگاهی و کارگاهی (کار عملی) ۲ نفره)
  - مساحت مورد نیاز: ۱- کلاس ۴۰ مترمربع، ۲- آزمایشگاه ۱۰ مترمربع، ۳- کارگاه ۱۰ مترمربع، ۴- عرصه ۱۰ مترمربع، ۵- مزرعه ۱۰ مترمربع و سایر موارد با ذکر نام و مقدار
  - فهرست ماشین آلات و تجهیزات، وسایل و امکانات مورد نیاز:
    - ۱- ویدئو پروژکتور و پرده نمایش
    - ۲- Flip Chart
- ۳- روش تدریس و ارائه تک درس: سخنرانی مباحثه ای تمرین و تکرار آزمایشگاهی کارگاهی پژوهشی گروهی مطالعه موردی بازدید فیلم و اسلاید سایر با ذکر مورد.....
- ۴- نحوه ارزیابی تک درس با توجه به هدف تعریف شده: آزمون کتبی آزمون عملی آزمون شفاهی رایانه پروژه آرایه نمونه کار و..... سایر روشها با ذکر مورد.....

ضمائم

تک درس سلامت، ایمنی و محیط زیست (HSE) در واحدهای صنفی (مقدماتی)

مشخصات تهیه کننده برنامه

الف: مرکز / موسسه تهیه کننده برنامه:

نام مرکز / موسسه تهیه کننده برنامه	نشانی، تلفن، پست الکترونیکی
اتاق اصناف تهران و مرکز آموزش علمی کاربردی اتحادیه صنف تالارهای پذیرایی	نشانی: میدان انقلاب، خیابان کارگر شمالی، بالاتر از چهارراه فرصت، نرسیده به نصرت، نبش کوچه بهروزی پلاک ۱۱۰۰ تلفن: ۶۶۹۰۰۶۹۱ آدرس پست الکترونیکی:

ب: اعضای گروه تدوین کننده برنامه:

نام و نام خانوادگی اعضای گروه تدوین کننده	مدرک تحصیلی	تلفن	پست الکترونیکی
مهردادنجفی	کارشناسی ارشد		
غفار آرام فر	کارشناسی ارشد		
نیلوفر مهدیخانلو	کارشناسی ارشد		
امیرمسعود ادیبان	دانشجوی دکتری		
غلامعباس امینی	کارشناسی ارشد		

